ANT
gençlik yayını

Sayı: 9

16 TEMMUZ 1945

LİSE ve ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNE SORUYORUZ :

1 — LİSEYİ BİTİRİRKEN KANAAT NOTU, LİSE BİTİRME İMTİHANI, OLGUNLUK İMTİHANI ŞEKLİNDE YAPILAN İMTİHANLARIN DEĞİŞTİRİLMESİNİ İSTİYOR MUSUNUZ, NİÇİN?

2 — SİZCE, LİSEYİ BİTİRİRKEN NASIL BİR İMTİHAN YAPILMALIDIR? NEDEN?

3 — LİSE OLGUNLUK İMTİHANINI VERDİKTEN SONRA YÜKSEK OKUL VE FAKÜLTELERE GİRERKEN AYRICA BİR GİRİŞ İMTİHANI YAPILMASI HAKKINDA DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?

Açıklama 8 inci sayıda

Adres: P. K. 420 — Ankara | ONBEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR | Fiatı: 10 Kuruş

imtihan Meselesi

Necmi SARIOĞLU

İmtihan talimatnamesi şimdiye kadar kaç defa değişti bilmiyorum. Son zamanlarda genc değişiklik yapılmasına karar verildiğini öğreniyoruz. Anlaşılıyor ki imtihan Millî Eğitim Bakanlığı için pedagojik bir «mesele» teşkil etmektedir. Fakat, biz şu kanaattayız ki ,eğer yeni değişme de eski zihniyetle yapılacaksa, okul imtihanları genc bir «mesele» olmakta devam edecektir. Çünkü bu değişmeler, esas mesele bir tarafa bırakılarak, bitirme mi yoksa olgunluk mu, yazılı mı sözlü mü, kaç defa ve ne zaman, kopya ve iltimasın önüne nasıl geçmeli gibi şekle ait teferruat üzerinde yapılmakta, başka bir deyimle, kum üzerine yapı yapıldığından yapı sık sık yıkılmaktadır. Bunun iki sebebi olması ihtimali vardır. Ya yeşil çohalı masa başında ve yumuşak koltukta vaki olan ilhamların mahsulü şahsî kanaat ve fikirlerin, «sağ duyu»ların pedagojik gerçekler olduğu sanılmakta ve yahut en geri ve en gelenekçi bir imtihan usulü model olarak alınmaktadır. Birinci ihtimal ilmî bir hatadır ve olamaz, çünkü Bakanlığın mütahassıslardan kurulmuş bir Talim ve Terbiye Heyeti vardır. İnkilâpçı ve demokratik eğitim prensiplerimize aykırı olmakla beraber, ikinci ihtimal belki doğrudur. Yalnız şu var ki, şimdiye kadar yapılan değişmeler, pek te faydalı olmayan amprik denemeler olmaktan ileri gidememiştir.

Esas mesele, talimatname maddelerinin değiştirilmesi ve yerine eskisinden esas itibarile farksız maddeler konması değil, bütün bir eğitim anlayışının modern pedagojinin gerçeklerine göre değiştirilmesi meselesidir. Oldukça büyük bir mıkyasta ilk okullarımızla bilhassa Köy Enstitülerimiz ve meslek okullarımızın da amelî öğretimi istisna edilecek olursa, orta öğretimin eski ve gelenekçi eğitim nazariyelerine bağlı kalmakta israr ettiğini itiraf etmek lâzımdır. Gelenekçi ve geri bir eğitim sisteminin imtihan usulleri de geri ve gelenekçi olacağı tabiîdir. Bu imtihanın amacı, öğrencinin derslerde ne kadar bilgi ve maharet kazandığını ve imtihan sırasında bunlardan ne mıktarının ezberinde tutabildiğini tayin etmektir. Bu bir sınıf geçme imtihanı, bir «ölüm ve dirim» meselesidir; gençler için ehemmiyeti de buradadır, yoksa Napolyon'un bile ondan korkmuş veya «asıl imtihanın hayatta» olmasında değil... Bazı imtihanlardan sonra bazı not ve kitapların yırtılıp atılması da gösterir ki, imtihanın ödevi imtihan kapusundan içeride başlar ve kapunun dışında biter. Okul karneleri bu gelenekçi eğitime dayanan gelenekçi imtihanın kuvvetli ifadelerini taşımaktadır. Öğrenci yalnız derslerden sorumludur, onun sosyal, karakter ve sağlık gelişmeleri

(Sonu 4 de)

SOSYOLOJİ IŞIĞI ALTINDA :

Bir Cemiyet Sistemi Olarak Faşizm

Dr. Behice BORAN

Harbi demokrasi cephesinin kazanmasından sonra, artık faşistler bile, demokrattan fazla demokrat kesilerek faşizmi kötülemeğe koyuldular. Faşızm ve demokrasi kelimeleri ile yapılan ve çeşitli memleketlerdeki basını istilâ eden mugalata içinde, nerdeyse gerçek demokratlar kaybolacak. Ortalama bir okuyucunun bu keşmekeş içinde doğruyu yalancıdan ayırıp kendi yolunu bulması ne kadar güç olsa gerek.

Faşizm, belirli tarihî şartlar altında meydana gelmiş olan belirli bir cemiyet - devlet sisteminin adıdır. Bu ad, İtalyada Mussolini'nin temsil ettiği rejimden alınmadır; fakat bugün faşizm artık sadece İtalya'da 1922 - 943 yıllarında ömür sürmüş bir rejimin hususî adı değildir. Faşizm, tek bir memleket için kullanılan has bir isim olmaktan çıkıp, bir cemiyet sistemi örneğine ve o örneğe uygun rejimlere verilen âdeta bir cins isim olmuştur. Faşizm, içinde belirdiği cemiyetin tarihî, mahallî şartlarına göre çeşitlenmeler, hususiyetler gösterir, fakat bütün faşist rejimlerde müşterek esas vasıflar vardır; bunların mevcut olup olmadığına göre bir rejimi faşist veya faşist değil diye vasıflandırabiliriz.

Faşist rejimi en esas, ayırıcı vasfile bir cümlede ifade etmek lâzım gelirse diyebiliriz ki faşizm, hususî büyük sermaye gruplarının, bilhassa malî sermaye ve ağır sanayi ve harp sanayii sermayesi guruplarının açık, şiddetli bir teröre dayanan diktatörlüğüdür.

Birinci Cihan harbinden önce, faşizme götürecek şartlar ve hareketler belirmişti. Harp bu şartları kuvvetlendirdi. Harpten sonra Avrupa memleketlerinde, bilhassa İtalya ve Almanyada inkılâpçı bir durum meydana geldi, fakat inkılâp hareketleri gelişip gerçekleşemedi. Büyük sermayenin tazyiki altında içtimaî-iktisadî mevkiini kaybetmekte olan ve büsbütün kaybedeceğinden korkan orta ve alt orta tabakalar ve maceracı, dejenere unsurlar, siyasî guruplaşmalar ve hareketler halinde beliren faşist gelişmeleri desteklediler, bu hareketlere yem oldular. Büyük-sermaye grupları ve onlara âlet olan devlet teşekkülleri, halktan gelen inkılâpçı hamleyi önlemek üzere bu faşist hareketleri körüklediler ve nihayet, zamanı gelince, mensuplarını getirip devlet sandalyalarına oturttular.

Faşizmi Mussolini ile Hitler yaratmadı. Onlar faşizmin sadece sözcüsü ve mümessilliydiler, kurdukları parti teşkilâtı, üniformaları, bayrakları, alayları da faşizm binasının dış dekoruydu. Şüphesiz bu kuklalar ve hempaları geçtikleri mevkilerden fazlasıyla faydalandılar, kendi menfaatlerini fazlasıyla güttüler. Fakat onları yerlerinde tutan ve bal tutan parmaklarını yalamalarına müsaade eden kuvvet, hususî büyük sermaye idi. Esasen, değişmez sosyolojik bir prensip olarak şunu belirtmek gerekir ki diktatörlük, hiç bir zaman bir şahsın veya küçük bir grupun devlet mekanizmasını ele geçirip şahsî hükümlerini yürütmeleri demek değildir. Bu çeşit siyasî diktatörlüklerin arkasında mutlaka bu diktatörlükten menfaat-

(Sonu 2 de)

Tehlikeli Felsefelerden Korunma Çaresi

Nusret HIZIR

Bu, fikrimizce, o kadar güç bir iş olmasa gerek... Bunun için felsefe sistemleri üzerinde biraz düşünmek onların gerçek mahiyeti hakkında doğru dürüst bir fikir edinmek yeter. - İngiliz feylesofu ve tarihçisi David Hume basit, olduğu kadar da esaslı bir mesele üzerine: mana meselesi üzerine insanların dikkatini çekmiştir. Mana problemini iyice anlamak için dil'in mantık bakımından ne olduğunu kavramamız lâzımdır. Bir dil, bildiğimiz gibi, kelimelerle, o kelimelerin nasıl düzenleneceğine dair kurallardan, yani sentaks'tan ibarettir. Kelimelerin düzenlenmesinden, cümle teşkilini anlarız. Öteyandan, asıl manalı olan, kelime değil, cümledir. Lûgat kitabı, kelimenin manasını verir, deriz ama, dikkat edilsin ki lûgat ta buişi başarırken, mânasının verilmesi gereken kelimenin karşısında, onunla muadil bir veya birkaç cümle yazar.

Demek oluyor ki, sentaks'ın görevi kelimelerden teşekkül eden bir bütün, yani mânalı cümleler kurmaktır. Fakat bununla da iş bitmiyor, çünkü bir söz topluluğunun mâna taşıyabilmesi için, sentaksa uygun olması lâzımdır, bu zarurî bir şarttır, fakat *kâfi* şart değildir. Bir de, kelime topluluğunda ifade edilen şeyin prensip itibariyle tecrübe ile denenebilmesi, mantıkcı dilile, «tahkik» edilebilmesi gerekir. Bunu anlamak için, sentaks kurallarına göre yapılmış birkaç kelime topluluğu alalım:

«Paris şehri Sen nehri kenarındadır». Bu cümle manalıdır, çünkü seyahatle olsun, coğrafya kitaplarına başvurmakla olsun... tahkikine imkân vardır. Böylece tecrübe, cümlenin yalnız manalı değil, doğru olduğunu da göstermektedir. - «Ankara, Yeşilırmak kenarındadır». Bu cümle de prensip itibariyle tahkik edilebilir bir cümledir, fakat tahkikin sonunda iddia olunan olayın (*olay*, en genel anlamda alınmıştır) tecrübeye uymadığı, yani cümlenin yanlış olduğu görülmektedir. Demek oluyor ki, manalı cümleler, doğru yahut yanlış olabilirler; bu doğrulukla yanlışlığın mihengi de tecrübedir.

Üçüncü misal olarak, «Kâinatın başında bir ilk muharrik vardı» gibi bir söz topluluğu alalım. Bu sözlerin iddia ettiği olayı, tahkik etmeye prensip itibariyle imkân yoktur ve bu bakımdan, tıpkı: «insan ben olarak mangal fazilet elmadır» gibi bir deli saçması gibidir. O halde bu söz topluluğu, sentaks kurallarına, uygun bir şekilde kurulmuş olmasına rağmen, mânasızdır.

İşte, felsefe sistemlerinin çoğu, bu gibi sentaksa uygun, fakat mânadan mahrum söz topluluklarından teşekkül eden bir bütündür.

Ş i m d i, dikkat nazarlarımızı önemli bir nokta üzerine çekmek isteriz. Manasız söz yığınından başka bir şey olmıyan felsefe -daha doğrusu metafizik - sistemlerini iki büyük grup içinde toplıyabiliriz. Birinci grupa, düşünce, varlık cevher, madde, ruh gibi şeyler hakkında hakikatler bildirdiğini iddia eden neviden sözler girer. Bunların kendilerine göre tehlikeleri vardır. En yüksek bilgi iddiasiyle karşımıza çıktıkları halde gerçekte hiçbirşey vermezler. Bunlarda kullanılan kelimeleri belirli tarzlarda sıraya koymak öğrenildikten sonra, derinlik intibaı veren, hakikatta apaçık saçmadan farkı, sentaksa şekil bakımından uygunluktan ibaret kalan birtakım sözler kolayca dizilebilir. Kati bilgi veren bir sistem edasına bürünen bu «ilimden üstün bilgi sistemi» kolaylığından ötürü de üstelik zihinleri gerçek ilimden, gerçek ilmin verdiği disiplinden uzaklaştırır, zihinleri tenbelliğe alıştırır.

Fakat bu tehlike, ikinci grupun taşıdığı tehlikenin yanında hiç kalır. - Bu ikinci nevi felsefelerden de gelecek sefer söz açarız.

Yağmur Hasreti

*Küfretmiyorum **sana tabiat***
Bütün kanunlarınla kabulümsün.
Sana hayranım ben!
Dönen uçurumlarında, insanın
Boynuna lâle takar gibi
Taksan da saadeti (!)
Sana hayranım ben!

Merhametsiz gök yüzü
Esirgeme yağmurunu bizden
Zaten belimiz bükük
Kara sapanla boz öküzün elinden.
Merhametsiz gök yüzü
Düşündürme bizi duldalarda
Ekinler kavruldu
Sarardı otlar yağmursuzluktan..
Çakıldaklı kuyruklarını
Sallamaz oldu sürüler
Yağmur gönder bize, yağmur gönder!
Şu sırça maviliği doldur uğultularla
Ve simsiyah çelik perdelerle ört ufukları.
Gürle, çak!
İstersen beş on davar
Bir iki çoban daha yak
Tek aktar tepemizden yağmurunu!
Merhametsiz gök yüzü;
Ekmeğimiz senin elinde..
Ne yapalım tek boğulsun kuzularımız selinde.
Bari acı bize
Bizki bel bağlamışız
Kara sapanla bir çift öküze.
Bizki, aç kalınca
Çarığı paylaşıp kemirmesini biliriz..
Ve ağaç yongası yedirip hayvanlarımıza kış boyu
Her kahrını çekmesini biliriz.
Biliriz yok tesiri yalvarışın sonsuz sağırlığında!
Merhametsiz gök yüzü
Yıldırımlarla yüklü bulutlarını
Salıver, başımızın üstünde yuvarlansın
Tek bize yağmur yolla
Kızın gömleği ıslansın
Tarlaların!
Seller yürüsün derelerden gürültülerle
Ve hey hey çekip yamaçlardan yamaçlara çobanlar
Toplasın sürüsünü baş ucuna..
Bir dağ armuduna verip sırtını
Keçesinden su geçinceye kadar ıslansın...
Haydi sağnak bulutların boşansın.
Merhametsiz gök yüzü
Nolursun güldür yüzümüzü.
Elmas parıltılarını çiğneyerek
Su basmış çayırların
Sıvayıp bacaklarımızı
Taylarla danalarla yarışalım.
Haydi aktar yağmurunu şarıl şarıl
Barışalım..
Ve sonra seyredelim ufuklarda
Ebem kuşaklarını!

Kâmuran BOZKIR

Kemal Bilbaşar'ın Son Kitabı

"PAZARLIK"

Pertev N. BORATAV

Kemal Bilbaşar'ın kitabında büyücek üç hikâye toplanmış: Pazarlık, Akarablar arasında, Çoluk çocuk sahibi. Bu eser onun üçüncü hikâye kitabıdır. İlk iki kitabı da hikâyelerini bir araya toplamıştı. «Anadolu Hikâyeleri» ve «Cevizli Bahçe», adlariyle çıkmış olan bu eserlerin dışında, yazarın, kocaman bir cilt tutacak hikâyeleri, gazete ve dergilerde dağınık duruyor. «Denizin Çağırışı» 1943 yılında çıkmış ilk romandır; ve ilk roman denemesi olarak yazarına cesaret verecek bir hamle sayılabilirdi.

Kemal Bilbaşar'ın gerek hikâyelerinde, gerekse bu biricik romanında başlıca meziyeti, onun büyük müşahede ve tesbit kabiliyetidir. Kemal Bilbaşar oldukça uzun bir deneme devresi geçirmiş, kalemini işletmeğe, yolunu aramağa yetecek sayıda hikâye de yazmış sayılır. Kemal Bilbaşar sanatın sosyal ödevini iyi anlamış bir sanatçıdan bekliyeceğimiz gibi, kalemini cemiyetin hizmetine vermiştir; hep içinde yaşadığı topluluğun meselelerini ele alıyor; etrafında dolaşan, itişen, kakışan insanları çiziyor; anlattığı olayların hiç biri bize yabancı değildir; insan tiplerini, ve dikkate değen hadiseleri, gerektikçe büyültüp gülünçleştirerek canlandırmasını da biliyor; mübalâğa ve gülünçleştirme onun başlıca vasfıdır; bu bakıma sanatını sosyal hiciv için kullanmağı en iyi becerecek yazardır.

Onun bir meziyeti de riyasızlığı ve cesaretidir. Kemal Bilbaşar için kahramanlarını ve onların çevrelerinin, yaşadıkları maceraların «fevkalâde» olması şart değildir; seçkin kişileri, trajik vakaları, güzel ve asil çehreleri onun eserlerinde aramayınız; onun kahramanları her zaman yolumuzun üstünde rasladığımız, hiç dikkat etmediğimiz insanlardır. Hareketleri, konuşmaları tabii hayatlarında olduğu gibi, bazan pek münasebetsiz, pek açık saçık, hattâ ara sıra, pek tiksindirici de olabilir. Kemal Bilbaşar realizmi Zola ve Hüseyin Rahmi gibi, «natüralist» anlayışla tatbik etmek isteyen bir yazar görünüyor.

Bütün bunlar Kemal Bilbaşar'ın lehine kaydedilecek noktalardır. Hattâ hikâyelerinde öyle yerler var ki ancak olgun bir sanatçı gözünün ve kaleminin başarılı bir seçme ve yakalayıp yerli yerine oturtma işi diye vasıflandırılabilir.

Ancak hikâye, roman bir bütündür; Kemal Bilbaşar sanat eserinin yaratılmasında bu çok mühim olan ilk safhada ne kadar başarılı bir imtihan geçirirse geçirsin, işinin bununla bitmiş olduğunu sanmamalıdır; sanat yaratmasını, malzemesini bulacak yerleri iyi bilmek, onu iyi seçmek, ve işinin gayesi hakkında bir şuura varmış olmaktan ibaret görmek tehlikelidir. Hüseyin Rahmi kendini bu tehlikeden kurtaramamış romancımızdır. Kemal Bilbaşar, bir röportjcı için yeter sayılaçak emeği, ölçü biçi itizliğini, bir hikâyeci ve romancı için az görmelidir.

Pazarlık'taki üç hikâye, yukarıdaki meziyetleri ve kusurlariyle bize Kemal Bilbaşar'ı tanıtıyor.

«Pazarlık» taki hikâyelerde Kemal Bilbaşar'ın sık, sık parmak bastığı problemleri buluyoruz: Vurgunculuk, rüşvet, dedikodu, en basit ve en bayağısından başlayarak, çeşit çeşit menfaatların çarpışması... Bu olaylar, kasaba ve şehirlerin fakir ve orta halli memur, esnaf muhitlerinde geçer: Pazarlık hikâyesinde bir toptancı tüccarın bir günlük hayatı anlatılır. Burada vaka olarak fazla birşey yok.. Hikâyenin örgüsünü, tüccarın başka bir tüccarla pazarlık konuşmaları, tüccarların devlet memurlarına karşı takındıkları düşmanca tavrın ifadesini verir. İkinci hikâyede aşağıda işaret edeceğimiz gibi hikâyeye pek iğreti tutturulmuş gibi görünen cinayet teşebbüsü dışında vaka yok gibidir; burada da kalabalık bir ailenin ve onlara akraba olan, fakat uzuvları çözülmüş, dağılmış ikinci bir ailenin «portre»si çiziliyor. Üçüncü hikâye bütün güldürücü ve ibret verici teferruatı içinde, bir belediye çavuşunun rüşvet makinesinin işleyişini gözümüzün önüne serer.

Hikâyelerin konuları ve bunların ele alınışı, yazarın ortaya atılan problemler karşısındaki tavrı, hep onun lehine kaydedilecek noktalardır. Yalnız bütün bu iyi şeylerin bir araya toplanmasında, yapıcılıkta, asıl sanat işinde büyük bir ihmal derhal göze çarpıyor.

Hikâyelerin her üçü, müsbet ve menfi unsurları aynı ölçüde taşıyor diyemeyiz: «Çoluk Çocuk Sahibi» adlı hikâye terkip ve anlatma tekniği en az kusurlu olanıdır, «Akrabalar Arasında» bu bakıma en zayıf parçayı veriyor. Bu hikâye «composition»u bakımından dikkate değer bir orijinallik gösteriyor; hikâyeci burada, hiçbirini ötekinden fazla sivriltmeksizin, epey kalabalık bir akraba muhitini, günlük hayatları içinde canlandırıyor; 24 saatlik bir zaman içinde, biz bir şehrin kenar mahallesinde, küçük memur, öğretmen, esnaf, hademe, polis, serseri v.s... gibi çeşitli insan tiplerinin meydana getirdiği bir sosyal çevrenin havasını yaşıyoruz; bütün bu insanların kendilerine mahsus düşünüşleri, konuşuşları, olayları görüşleri ve onlar karşısıda davranışları vardır; fakat bunların okuyucuda ilgi uyandırıcı ve düşündürücü olabilmesi için, bir «actualité» filmi gibi süratli bulanık ve parça parça kal-

(Sonu 4 de)

Bir Cemiyet Sistemi Olarak Faşizm

(1 den devam)

li olan, iktisadî - siyasî kudreti elinde tutan zümreler, tabakalar vardır.

Rakipsiz hâkimiyeti eline geçiren büyük malî ve sınaî sermayeye, derebeylik artığı büyük toprak mülkiyeti gurupu da eklendi, faşist rejimin ikinci derece direklerinden biri oldu. Nesiller boyunca mücadele neticesinde elde edilmiş olan liberal demokratik haklar ve hürriyetler kökünden kazındı. İmtiyazlı zümreler hâkimiyetlerini tam kurabilmek için kendileriyle mücadele edebilecek halkın elinden söz, toplanma, teşkilâtlanma ve viedan hürriyetlerini gasbettiler.

Garp sanayi memleketlerindeki bu olayların, o kadar sanayileşmemiş, teknik ve iktisat bakımından geri, bazı ziraî memleketlerde de akisleri oldu. Bu memleketlerde mevcut, kuvvetli derebeylik artığı büyük toprak sahipleri ile henüz gelişmekte olan yeni ticaret ve sanayi zümreleri için faşist devlet sistemi ve faşist ideoloji biçilmiş kaftan oldu. Bu zümreler garp, sanayi memleketlerinde olup bitenlerden kendi menfaatleri lehine ders aldılar; liberal, demokratik safhaya hemen hiç girişmediler.

Gerek ileri teknikli garp sanayi memleketlerinde, gerek geri teknikli ziraat memleketlerinde beliren faşist rejimlerin müşterek noktası, her ikisinde de hususî büyük sermayeyi elinde toplamış olan bir azınlığın ve bunun hükümranlık vasıtası olan siyasî bürokrasinin geniş halk kitleleri üzerinde tethişe dayanan bir hâkimiyet ve idare sistemi kurmuş olmalarıdır. Her ikisinde de demokratik haklar ve hürriyetler ve milletin ekseriyetinin siyasî egemenliği ortadan kalkmıştır. Her ikisinde de iktisadî - siyasî mekanizma hâkim, imtiyazlı zümrenin lehine, halkın ekseriyetinin aleyhine işler ve halk, kendi haklarını müdafaa etmek imkânlarından mahrum bırakılmıştır. İktisadî buhranların, harplerin doğurduğu sıkıntılar ve mahrumiyetler halkın ekseriyetinin omuzlarına yüklenir. Bütün faşist rejimlerin tecrübesi, istisnasız, imtiyazlı azınlığın zenginleşip şiştiğini, çalışan kitlelerin, halkın gelirinin ve hayat seviyesinin ise yokuş aşağı indiğini göstermiştir. Bir taraftan sermayeye mahreçler bulmak, diğer memleketleri sömürmek hırsı, diğer taraftan içteki huzursuzlukları bir mecradan akıtıp yatıştırmak gayesiyle faşist rejimler saldırıcı, istilâcı, harpçidirler. İç siyasetlerinde üstün adam ve seçkin zümre, dış siyasetlerinde üstün ırk, üstün millet ideolojisine dayanırlar.

Faşizm bir sosyal hareket olarak garp demokrasilerinin içinde belirip gelişmiş ve nihayet bazılarında bütün cemiyeti hâkimiyeti altına alan bir rejim olarak tebellür etmiştir. Diğer bazılarında ise, cemiyet liberal demokratik şeklini muhafaza etmekle beraber faşizm hareketleri çeşitli derecelerde ve çeşitli mahallî şekillere bürünerek kendini göstermiştir. Harpten önce bu durum garpta yaygındı; harp öncesi İngilteresi ve Amerikası bile bu duruma bir istisna teşkil etmiyordu. Demokrasi için, faşizme karşı, mücadele, harbin bitişi ile bitmemiştir diyenlerin kastettikleri, faşizmin iktisadî - sosyal dayanaklarının henüz tamamiyle ortadan kalkmamış olması durumudur. İşgalden kurtarılan memleketlerdeki iç mukavemet hareketlerinin ve bütün gerçek demokratların, kartellerin, tröstlerin kaldırılmasını, büyük sanayiin devletleştirilmesini istemeleri de faşizmin temel direğini söküp atmak gayesiyledir.

HİKÂYE:

Fayda Yerine Zarar

Kemal BİLBAŞAR

— Geçen sayıdan devam —

Ben, idarem altındaki öğretmenlerin zarar görmesine razı olur muyum sanıyorsun?» Cesaretle ayakları üstüne dikildi, göğsünü kabarttı.

«Buna aslâ... Uhu... Uhu... (razı olamam diyecekti. Fazla şiddetle çıkan aslâ'nın a harfi boğazına gıcık verdi, öksürmeğe başladı.) Razı... Uhu... Uhu... Hay allah canım alsın öksürüğün. Aslâ... Uhu... Uhu... asla razı...» Muammer Yalçıner, Müdürün teminatına rağmen, maaşını üç gün kâtipten almadı. Borçlu olduğu esnafa, borcunu bir kaç gün neden geciktirmek mecburiyetinde olduğunu anlatırken «Çingeneye beylik vermişler, evvelâ babasını öldürmüş» diyor; kanun ve nizam hakkında konferanslar veriyor, evde ailesi efradına hakkını müdafaasını yapan bir kahraman tavrı takınıyordu. Bu nutukları dinlerken esnafın sabırsızlandıklarını, karısının kendisini teşci etmesine mukabil, annesinin «keskin sirkenin zararı küpüne olur. Sen, şu maaşını al da sonra davâlaş.» diye bozgunculuk yapması cesaretini kırıyordu.

Dedikodunun kasaba dahilinde alevlenmesiyle bir mesele çıkacağından korkan müdür, işi tatlıya bağlamaya çalışıyordu. Fakat Maarif Müdürüne telefonla yaptığı müracaata «İradeyi milliye çıkmadan evvel bunu düşünecektiniz. Madem ki kararname gelmiş, dersi Muammer beyin uhdesinden alamazsınız. Başka bir konbinezon bulmağa çalışın» yolunda bir cevap almıştı. Ve Maarif Müdürü, kendisine zımnen ihtarda bulunmuştu. Kaymakam, Muammer bey dersleri fahri okutmayı kabul ederse, maaşını kesilmeden alabilir, hükmünü verdiyse de Mal Müdürü «Hazineyi Devletin menafii, ferdin menafii fevkindedir. «düsturunu öne sürüyor, Muammer beyin dersi Fahri okutmasına razı olmıyordu. Müdür rica etti, yalvardı; fakat nafile. Meyus bir halde odadan çıkarken Mal Müdürü arkasından seslendi;» Biliyorsunuz ki sizi severim Müdür bey. Büyük hürmetim vardır. Başka her emrinizi yerine getireyim; fakat bu işte elimden bir şey gelmez. Muammet bey de buna darılmıyacaktır, sanırım. Sınıfta nasıl umumun menfaati hâkimse, malî kanunlarda da hazine menfaatı tercih edilir.»

Okul müdürü, bu son sözlerin, meselenin halline doğru açılmış bir kapı olduğunu neden sonra farketmişti; yanılmamıştı. Mal Müdürü, çocuğu yüzünden Muammer beye bu müşkülleri çıkarıyordu. O halde Muammer bey, çocuğun sınıfta kalmıyacağına dair teminat verirse Mal müdürü de bu çapraşık işe bir hal sureti bulacaktı.

Parka karşı «Laz'ın kahvesi» nde oturup bir şekerli kahve söyledi. Ve Muammer beyi nasıl yola getireceğini tasarlamaya başladı. Müspet iş göremeyen kimselerde dolambaçlı, çarpışık meselelere çare bulmak hususunda hayrete şayan eğri bir zeka vardır. Müdür, akşama doğru Muammer Yalçıneri odasına çağırdı. Kapıyı iyice kapadı. Sevimli bir yüzle ve Muammer Yalçıneri iltizam eden bir dille söze başladı: «Her kapıya baş vurdum Muammerciğim, bilirsin seni takdir eder ve kardeşimden ileri severim. Fakat Maarif Müdürü de, Kaymakam da bir şey yapamıyorlar. Bu alacak işinde yerden göğe kadar haklısın. Hiç kimse mantıkan sana haksızsın diyemez. Çalışıyorsun; hakkını alacaksın. Amma kanunların daima bir istisnaları vardır. Tâbiat kanunlarının bile.. Meselâ: her atılan cisim arzın cazibesiyle (müdür henüz yeni terimlere dilini alıştıramamıştı) yere düşer, der. Halbuki tahtayı suyun dibine koyarsın, cazibe kuvvetiyle taban tabana zıt olarak suyun yüzüne çıkar. (Ah.. bu misali de nasıl buldum. Ben anadan doğma idareci yaratılmışım. diye içinden kendisini alkışlayarak sözlerine devam etti) Tabiat kanunlarının istisnası olur da, bizim gibi fanilerin yaptığı kanunların olmaz mı? Kanuna göre her memurun maaşı nisbetinde bir yardım görmesi lâzım değil mi ya.. Bizim orta tedrisata bağlı Hademeler bile karılarına kumaş, kendilerine ayakkabı aldıkları halde, hususi muhasebeye bağlı olanlar aldılar mı? Belki de hiç bir zaman alamıyacaklar. Onlar çalışmadılar mı? Hizmetlerinde kusurları mı var? Amma böyle işte.. Kanun sarih; fakat beri taraftan Maliye kanunları buna müsait değilmiş. (Böyle olmadığını bildiği halde kasden böyle söylüyordu.) O halde Muammerciğim, sen de k a n u n u n çentikli tarafına rastladın. Haklı iken, haksız oluyorsun. Amma ben, maiyetimdeki arkadaşların asla. uhu... uhu... Asla.. uhu... uhu.....

«Senden ricam şu Muammerciğim, ben o Mal Müdürü denen aşağılık herifin bu çapraşık işe bir hal çaresi bulacağından eminim. Lâkin senin de bir fedakârlık.... amma dinle.. umumun menfaatini sen herkesten fazla gözetirsin, bütün arkadaşların menfaatı senin elindedir. Bu yılan herifin, bizi her zaman Maliye kanunlariyle tehdit etmesine yol açma.. Şunun çocuğu için gel benim teklifimi kabul et. Yoo... itiraz etme.. Bak bir kere ben söyleyeyim bunda seni küçültecek, alçaltacak bir şey var mı gör.. Sen hiç bir fedakârlık yapmıyacaksın. Sadece susacaksın, Mesele basit cancağzım; öğretmenler toplantısında arkadaşlar bu çocuğun geçmesine taraftar olurlarsa sen itiraz etmiyeceksin.

Çocuk, kurul kararı ile geçmiş olacak. İşte bu kadarcık bir şey. Ha..? Oldu değil mi? Ne yaparsın, insan her zaman hak ve adalet terazisini olması lâzım geldiği gibi kullanamaz. Allah bile adil değildir» diye boynunu büktü. Muammer Yalçıner,bir şey söyleyemedi. Hak ve adalet kahramanlığı evde bile iyi görülmüyordu. Kasap ise bu sabah, şehre gideceğini, biraz paraya ihtiyacı olduğunu söylemişti. Bakkal, bugün oğlunu, fasulye bitti diye geri göndermişti. «Beni bu işe karıştırmayınız da allahınızı seversiniz...» gibi yarı ret, yarı kabul manası taşıyan bu cümleden başka söz söylemedi.

★

Mal Müdürü, oğlunun sınıfta kalmıyacağını öğrenince kendisinden başka kimsenin aklının ermiyeceği bir konbinezon buldu. «Muammer beyi severim, oğlumun da hocasıdır. Zararlarını kısmen telâfi etmeye çalışalım. Yarın kâtip yeni bir borduro ile gelsin» dedi. Mal Müdürünün konbinezonuna göre; ücretli derslerden her ay. üç dört tanesi yapılmamış gösterilecek, bu ders saatlerinin ücreti kesileceğinden maaşın tutarı 100 lirayı aşmıyacak. Ve Muammer Yalçıner'de eski maaşından 245 kuruş kadar fazla bir para alacaktı.

★

Mal Müdürünün, bulduğu konbinezon sayesinde bir kaç kuruş fazla alan M. Yalçın'erden okul kâtibi «Sen bana dua et, işi ben yaptım» diyerek bir kahve içti. Okul Müdürü de «Sayemde... «diyerek Hindistan cevizli b i r muhallebi yedi. Maaşından 85 kuruşunu sarfederek Muammer Yalçıner eve döndü, Mesele kendi isteğine yakın bir şekilde hal edilmiş olmasına rağmen içinde sıkıntı veren bir düğüm vardı. Bununla beraber evine geldiği zaman öksürdükten sonra, müjdeli haberler verdiği zamanki gibi kapıyı iki defa tıklattı» Müjde karıcığım. Eski maaşımı tamam aldım. Üstelik de iki lira kârımız var» dedi. Karısı, yine Muammer Yalçıner'in boynuna sarıldı. Fakat ikisinde, de bir merasim yapıyorlarmış gibi soğuk bir his vardı.

Karataş 1944

Kâzım'a Mektup

Turnayı saldık Kuruçeşme'den,
Kanadı kırık, cefakâr turnayı.
Kendimizi bir garip kişi bilip sual ettik,
Vatan deyip onsekiz saat sayan dostları.
Dağlar, taşlar yol vermeyebilir,
Bu tank ve motör asrında.
Ölmek kolay, lâkin biz kolay ölmeyiz,
Yaşamaktan yana nasırlı avuçlarımız.

Yüreğim parçalanıyor turnanın süzülüşüne,
Kanlı bir asker esvabı görmüş gibi.
Evet sakin değilim, çok konuşacak bu yürek.
Bu akşam sebil edecek aşkını kalbim,
Bir kenar mahalle çeşmesi kadar.
Bilirim benden yanadır bütün çalışanlar.
Sırları çoktandır mâlûm olmuş bana.
Mektuplarını okumuşum, siyasetten bahsetmişim onlara.
Cıgarama ateş getirmiş kahve ocağından.
Kunduramа pençe vurmuş dört saatte,
Cuma, Pazar çalışan Âşık Sami.

Aynı memeden süt emmediğiniz halde,
Elbet tanırsın bu çehreleri Kâzım,
Avuçlarını avuç bildiğin kadar.
Dünyanın geniş olduğunu söylemişler,
Benim gibi Malraux'ya kardeş diyen şairler,
Belkide kara ekmek yedikleri için.
Lâleden bahsetmediğimiz halde,
Mısralarımızı ezberleyenler olmuş,
Ne onlar bizim yaşımızı bilir,
Ne biz onların sayısını.

Gün battı, efkâr dağıtıyor akşam,
Yürek bu, susmaz, ümit ister, sabır ister.
Biraz sonra inecek yıkanmış caddelere,
Kahrolmasını dilediğim zifiri - karanlık!

Bir kardeş sofrasında içtiğimiz akşamlar,
Dile gelmiş senin «dokuz nüfuslu gümrükçü»
Ve cıgaramıza kibrit çakmış «garson Nuri».
Nekadar çok insan sevdik,
Yarın doğacak güneşi düşünerek.
Dünya güzel, hele bir sıcak somun,
Bir kâse çorba,bir demet gül.

İnadına çok yaşasın isterim insanlar,
Sevsinler birbirlerini yürekten,
Aziz bilsinler çalışmayı ve hürriyeti.

Düşünürüm boşalmış bardağımın karşısında,
Barselon'a seyahat eden «Talihsiz Yusufu».
Demir alıp yelken açtığı halde,
Kıyıya varmadığını rivâyet ediyorlar.
O halde bir gemi daha indirilsin kızaktan,
Yırtılmaz yelkenler takılsın direklerine.

Neylersin gene düşünceye daldım,
İşte tekrar görüyorum onları.
Kimisi sarı saçlı, bizim Osman gibi,
Şayak ceket, pantolon giyer yaz kış.
Kimi ocakcılık ediyor «Of» kahvesinde,
Yemek içmek dahil, haftalık on liraya.
Kimi sakadır, oniki saat su taşır mahalleye.
Kimi berber, kimi usta, kimi çırak,
Saymakla bitmez bunlar dostum Kâzım!.

Ömer Faruk **TOPRAK**

OLANDAN BİTENDEN

BASIN:

Jean - Christophe Türkçeye Çevrilirken

Adnan Cemgil, Jean Christophe'un eksikliğini duyan ve onu dilimize kazandırmak için işe ilk girişen aydın oldu. Birinci cildi, *Gün Doğarken*'i verdikten sonra şimdi de ikinci cildi, *Sabah*'ı çevirdi. Üçüncüsü de hazırlanmakta olan bu ciltlere *Révolte* (İsyan) de katılırsa, serinin ilk gurubu dilimizde tamamlanmış olacaktır. Ondan sonra «*Jean Christophe Pariste*» ve «*Seyahatın Sonu*» guruplarını teşkil eden altı cilde sıra geliyor ki, gayretli tercümecilerimizin bu işi de elbirliği ile ve kısa bir zamanda başaracaklarına şüphe yoktur.

Bazı insanların hayatı durgun göllere benzer. Jean - Christophe'un hayatı ise, *Romain Rolland*'ın dediği gibi, hepimizin döküleceği bir denize dökülen büyük ve uzun bir nehirdir. Bunlar bazı yerlerde coşkun bir şekilde akar, bazı yerlerde ise kenarındaki ağaçları ve gök yüzünü aksettirerek uyur gibi görünür. Sanatçı, uzun ve girdaplarla dolu olan bu akışı eserinin son cildine yazdığı önsözde çok güzel anlatır:

«Kaybolan bir neslin trajedisini yazdım. Ayıplarını ve faziletlerini, kederini, gururunu, kahramanca gayretlerini ve insan kudretinin üstünde bir çalışmanın yükü altında ezilerek duyduğu bitaplığı hafifletmek için kendimi yormadım: Topyekûn bir dünya, bir moral, bir estetik, bir iman, tekrar yaratılacak bir insanlık işte biz bunlar olduk.

«Bugünün insanları, delikanlılar, nöbet sizde! Bizim vücutlarımızı bir basamak yapınız ve daha ileri gidiniz. Bizden daha büyük, daha mesut olunuz. Ben dünkü ruhuma elveda ediyorum; onu, boş bir zarf gibi arkama atıyorum. Hayat ölümlerin ve yeniden dirilişlerin birbirini takip etmesidir. Yeniden doğmak için, Christophe, ölelim!»

1912 nin ekim ayında yazılan bu satırlar, otuz bu kadar yıldır, yalnız Fransa'nın değil, bütün ileri ve medenî dünyanın gençliğine yenilik iman ve yaşama sevgisi aşılayan bir bayrak gibi dalgalanmıştır. Christophe'un son satırları aynı yeniliğin, aynı parlak yarınların türküsünü çağırır:

«Aziz Christophe nehri geçti. Bütün gece cereyana karşı yürürdü. Atlet yapılı vücudu bir kaya gibi suların yüzüne çıkıyordu. Sol omuzu üzerinde narin ve ağır çocuk vardı. Aziz Christophe kopuk ve bükük bir çam dalına yaslandı, bel kemiği de büküldü, onun gittiğini görenler ulaşamıyacağını söylediler ve uzun zaman onların lâtifelerini, gülüşlerini takip ettiler. Sonra gece bitti ve onlar yorgun düştüler. Şimdi Christophe, geride kalanların haykırmaları yetişemiyecek kadar uzakta bulunuyordu. Suların gürültüsü içinde, küçük yumruğu ile devin alnından bir tutam saç tutan ve «yürü» diye tekrarlayan çocuğun sakin sesinden başka bir şey duymuyordu. O beli bükük gözleri ilerde, sarp yerleri beyazlanmaya başlayan karanlık sahile çakılı olduğu halde yürüyor.

«Birdenbire Angelus duası ortalığa yayıldı, çan sürüsü silkinerek uyandı. İşte yeni şafak! Cephesi kapkara olan falezin arkasından güneş altın göğe doğru yükseliyor. Christophe, düşmek üzere iken sahile tutunabildi ve çocuğa: «- İşte geldik! Dedi. Ne de ağırmışsın? Çocuk, sen kimsin?»

«Ve çocuk:

«- Ben doğan günüm, dedi.»

Jean - Christophe, bu doğan günün epopesidir. Sürekli ve büyük bir nehir gibi akan bu sayfalar kâh bir roman, kâh bir şiir çeşnisi verir. Romain Rolland da bunu bilir, fakat eserini, edebî çeşitlerden birine sokmaz: Yedinci cildin önsözünde: «Bu eser nedir? Bir şiir mi?» «- Mutlaka bir isme mi ihtiyacınız var? Bir insan gördüğünüz zaman ona bir roman mı bir şiir mi olduğunu sorar mısınız? Benim yarattığım bir insandır. Bir insanın hayatı edebî bir şeklin çerçevesi içine hapsolunamaz» der.

Romain Rolland, bir insan yaratmıştır. Bu insan, on yıl onun kalbinde ve kafasında yaşamış ve o n d a n s o n r a k â ğ ı t üzerine dökülmeğe başlanmıştı. «Christophe ben kendisine başından sonuna kadar bir yol çizmeden yola çıkmadı» diyor, böylece Jean Christophe'un bazı ciltleri, *Gün Doğarken* (yani birinci cilt) yazılmadan önce veya onunla ayni zamanda yazılmıştır. Sanatçının, bu muazzam eserin doğum sancılarını çekerken neler düşündüğünü de, eserinin büyüklüğüne eklenecek parlak satırlardır:

«Yapayalnızdım. Fransada bir çokları gibi, düşman bir dünya içinde bunalmıştım; nefes almak istiyordum. Hasta bir medeniyete, sahte bir elit tabakasının fesada uğrattığı bir düşünceye karşı harekete geçmek istiyordum.

«Bunun için bana, gözleri ve gönlü saf, doğru konuşmak için ruhu yeter derecede yüksek ve kendisini dinletmek için de sesi oldukça kuvvetli bir kahraman lâzımdı. Bu kahramanı sabırla meydana getirdim.»

Bu kahraman Christophe'dur ve hayatı, düşünceleri, duyguları ve ihtiraslarile hepimiz için ilgi vericidir.

Hüsamettin BOZOK

"Pazarlık,,

(*2 den devam*)

maması gerekirdi. Meselâ hikâyede, gayet bayağı, iğrenç, kötü insanlar var: 12 yaşında bir kıza bir serseriyi musallat eden, bir çocuğu baştan çıkartma suretiyle, akrabalarından intikam almağı kuran bir bakkal; onun pilânlarını gerçekleştirecek olan bir serseri, bu iğfalden başka, bir de bakkalın ihtiyar babasını öldürecektir; ki suç ortağı hikâyede ne kadar cansız kalıyorlar; bu müthiş cinayetleri yapmağa sevk eden amiller hiç anlatılmıyor; hikâye, baş taraflarında «Akrabalar»ı bir evin içindeki konuşmaları arasında, bize bütün «pittoresk» halleri içinde çizerken birçok şeyler bekliyoruz; pek harcı alem bir polis romanı entrikasiyle karşılaşınca hayal inkisarına uğruyoruz.

Kemal Bilbaşar, bol malzemesini ziyan etmemek endişesiyle, çok defa, bir küçük hikâyenin içine, kocaman romanlık motifleri, konuşmaları ve tasvirleri yığıyor; bunlar arasında eserinin plânına uygun bir seçme yapmayı ihmal ediyor. Onun hikâyelerinde, acı olmakla beraber aranan bir çeşni var, bunu inkâr edemeyiz; bu büyük «satyre» romanlarının tadından bir haber veriyor. Ama, o bu kadarını yeter saymamalıdır; bir yazarın en iyi tenkitçisi kendidir; kendi kendini usanmadan düzelten, her eserinde daha öncekilerin kusurlarını gideren, yaratmasına bıkmadan yeni imkânlar arıyan sanatçı, geleceğe güvenle bakabilir.

Kemal Bilbaşar gibi yeni Türk sanatının manasını iyi anlamış görünen bir yazarın olduğu yerde kalmamasını istemeliyiz.

DÜZELTME :

Saffet Korkut'un geçen sayıda çıkan «Hürriyet Kahramanı» adlı yazısının en sonunda bulunması lâzım gelen «akıtıldı» kelimesi eksik çıkmıştır. Özür dileriz.

imtihan Meselesi

(*1 den devam*)

rini velisine bildirecek bir kayıt yoktur. «Hal ve gidiş», «temizlik», «diş koruma» ve «beden terbiyesi»» gibi ahlâk ve sağlık alışkanlıklarına yer verilmiştir ve bunların ümit verici (ilk okullarda) olduğu şüphesizdir, fakat yalnız bunlarla demokrat bir vatandaş yetiştirilemiyeceği de meydandadır.

İmtihanlardaki ölçüye gelince, bunun objektif, yani herkes için bir olmadığını imtihan talimatnamesini yapanlar bile inkâr edemez. İlmî araştırmalar göstermiştir ki, ayni bir imtihan kâğıdına yüzlerce öğretmenden her biri diğerlerinden ölçüsüz derecede farklı not vermiş, hattâ ayni öğretmenin, belli bir zaman sonra ayni imtihan kâğıdına evvelkinden bambaşka bir not attığı görülmüştür. Gerek öğretmen ve gerek okurdan gelen bir çok ve çeşitli mühim sübjektif âmiller, not vermenin indî olmasına sebep olmaktadır. İmtihan ölçülerinin objektif olmaktan ne kadar uzak olduğunu okurlar bile kendi acı tecrübelerile bilirler. Onun için, bir başka yazıda, imtihan notları esas tutularak yapılacak pedagojik araştırmalarda varılan sonuçların itimada değer olmadığını ve bir eğitim programının hazırlanmasında ilmî bir itibar göremiyeceğini iddia etmiştim. Hele son zamanlarda, okullar arasında âdeta bir moda olmak istidadını gösteren «randıman» karşılaştırmalarında sağlam bir ölçü olamıyacağı kanaatindeyim.

Modern pedagoji, modern psikoloji ve sosyolojinin ışığında yürüyor ve bu çağın sosyal zaruret ve gerçeklerine dayanan demokratik ve ileri bir sosyal anlayışı amaç biliyor. Onun için, modern imtihan anlayışı tamamile başkadır. Sadece imtihan diye bir şey yoktur; genel olarak, belli bir müddet süren okuldaki sosyal yaşamanın, yapılan masrafların, harcanan malzeme, yapı, zaman ve enerjinin objektif ölçülerle ve sosyal mâna ve değerleri bakımından *değerlendirilmesi* ve *teşhisi* vardır. İmtihan bu işin ancak bir parçasıdır. Emeklerin nereye gittiğinin ve sosyal amaçların ne derecede gerçekleştirilebildiğinin, nelerin eksik ve bozuk olduğunun doğru olarak bilinmesi israf ve hatanın önlenmesi için lâzımdır. Diğer teşhis ve değerlendirme ölçüleri meyanında, objektif imtihan ölçüleri de hazırlanmıştır. Herkes için ölçü ve değerler bir olduğundan, bu usuller sayesinde imtihan, öğrenci ve velilerle öğretmen ve okul arasında devamlı bir çirkin tartışma, kavga ve gürültüler konusu, ve okul idarecileri için de büyük bir «mesele» olmaktan çıkmış; sınıf kalma, bir veya iki ders yüzünden bütün dersleri bir yıl daha tekrarlamak gibi mânasızlıklar kalmamış, her öğrenciye kabiliyetine göre ilerleme imkânı verildiği için, bir tahsili belli müddetinden daha az veya çok zamanda bitirmek imkânı hasıl olmuştur. Bunların her biri, skolâstik anlayışla yürüyen okullar için büyük inkılâplardır. Bazı ileri okullarda klâsik imtihanın tamamen kaldırıldığını söylersek, belki bir çok ciddî ve disiplin canlı «terbiyeci»lerimize bir darbe gibi gelebilir. Bu okulların karneleri de, sosyal gelişmenin en başta geldiğini ve ders konularının sosyal değerleri bakımından yer aldıklarını gösterir. Karnelerde öğrencinin kendi kendine düşünme ve hareket kabiliyeti, tenkitçi düşünme, sorumluluk, doğruluk, başkalarının haklarına saygı, işbirliği, kendi hareketlerine zümrenin menfaatına göre istikamet vermek, bir meseleyi münakaşa edebilmek, haksız ve fena tarafları görebilmek ve bunlara karşı vaziyet alabilmek, bir şeyi kabulden evvel düşünmek veya delil istemek, ilâ. gibi sosyal değerlerin gelişme derecesi gösterilmiştir. Böyle bir karneyi eline alan bir ana ve baba, çocuğunun uyanık ve zeki bir demokrasi vatandaşı olup olamıyacağı hakkında oldukça kesin bir fikir edinmiş olur.

Tekrar edelim, asıl dâva imtihan talimatnamesini değil, büyük bir inat ve ısrarla seve, seve bağlandığımız eski, sakat eğitim nazariyelerimizi değiştirmek ve ilmî bir tavır takınmaktır. Bu sağlam temelden sonra, imtihan usulleri ister istemez istenen sosyal şekil ve değerini bulacaktır.

ANT İmtiyaz Sahibi: Hakkı Bigeç, Neşriyat Müdürü: Ulviye Uysal, Teknik çevirgen Enver Gökçe
Altı aylığı 100, yılığı 200 krş. Adres: Posta kutusu 420 — Ankara. Basıldığı yer: Recep Ulusoğlu Basımevi Ankara